



نقش روانشناسی در پیشبرد تبلیغ / نمونه قرآنی توجه به روانشناسی تبلیغ

اصول روانشناسی در تبلیغات به صورت کلاسیک و مدون، از ابتکار علم و دانش روزگار معاصر است، اما اصول فطری آن هیچگاه جدای از انسان ها نبوده به ویژه در تبلیغات مذهبی اصیل آسمانی اصول فطری روان شناسی دقیقاً مدنظر قرار گرفته است.

اصول روانشناسی در تبلیغات به صورت کلاسیک و مدون، از ابتکار علم و دانش روزگار معاصر است، اما اصول فطری آن هیچگاه جدای از انسان ها نبوده به ویژه در تبلیغات مذهبی اصیل آسمانی اصول فطری روان شناسی دقیقاً مدنظر قرار گرفته است.

به گزارش خبرگزاری مهر، یکی از موثرترین عوامل موفقیت تبلیغ در جذب مخاطب، روان شناسی تبلیغ است. پیام رسان باید مخاطب خود را بشناسد، روحیات او را بداند، گرایش و حساسیت های گروهی، سنی و اجتماعی را با دقت مورد نظر داشته باشد.

روان شناسی فردی و روان شناسی اجتماعی که دو رشته وسیع علمی در عصر کنونی هستند امروزه در تبلیغ نقش تعیین کننده ای دارند و افراد یا سازمانهای تبلیغی در کشورهای پیشرفته قبل از اینکه به کار تبلیغ دست بزنند مباحث این دو علم را مد نظر دارند و با توجه به آن مباحث به صحنه تبلیغات می آیند و متخصصان و کارشناسان ورزیده این دو علم را به کمک می طلبند و تبلیغات را بر اساس اصول آن دو طراحی می کنند.

انتخاب عنوان، سوژه، ابزار، شیوه، شعر، قصه، فیلم، آهنگ و موسیقی و... و حتی نوع رنگهای تابلوهای تبلیغاتی بر اساس روانشناسی انجام می گیرد. خلاصه آنکه اصل روان شناسی تبلیغ در کلیه ابزارهای دیگر تبلیغی جاری است.

آنچه لازم به یادآوری است اینکه گرچه اصول روانشناسی در تبلیغات به صورت کلاسیک و مدون، از ابتکار علم و دانش روزگار معاصر است، اما اصول فطری آن هیچگاه جدای از انسان ها نبوده به ویژه در تبلیغات مذهبی اصیل آسمانی اصول فطری روان شناسی دقیقاً مدنظر قرار گرفته است. اگر به آیات کریمه قرآن بنگریم صدها مورد را می توان یافت که بر اساس روان شناسی ایراد شده و نیز روایات ما به نکات روانی و دقایق این علم توجه مخصوص داشته است و سیره رهبران دین نیز نشان می دهد که آنان در امر تبلیغ به اصول روان شناسی فردی و اجتماعی عنایت کامل داشته اند.

در سوره انعام آیات 108، 110، 125، سوره انفال آیه 22، سوره توبه آیه 125، سوره یونس آیه 12، سوره حشر آیه 19 و دهها آیه دیگر شامل نکته های روانی و روان شناسی می باشند و در تبلیغ به این امر توجه کرده اند.

همچنین در زمینه روان شناسی اجتماعی تبلیغ نمونه های فراوانی است، از جمله آیه 46 کریمه سوره سبا که می فرماید: "ای پیامبر بگو من تنها یک موعظه با شما دارم و آن اینکه دو نفر یا یک برای خدا بپاخیزید و به تفکر بپردازید". این آیه مخاطبین پیامبر را دعوت می کند که از جامعه کناره گیرند و به تنهایی یا دو نفره به تفکر بپردازند. زیرا که فضای فکری آلوده آن عصر که آکنده از جهل، شرک، تکذیب، تهمت، تمسخر، شایعه و فریب افکار عمومی بود به افراد اجازه نمی داد به طور مستقل فکر کنند و تصمیم بگیرند و هر آنچه می اندیشیدند و یا باور می کردند متأثر از افکار و محیط پیرامونشان بود و طبیعی است که افکار حاکم بر محیط استقلال فکری فرد را مخدوش می کند و گاه به کلی از کار می اندازد و به عبارت دیگر، عقل جمعی بر عقل فردی غلبه دارد.

دانشمندان رفتارهای انسانی را به دو دسته غریزی و اکتسابی تقسیم می کنند. از رفتارهای غریزی در روان شناسی عمومی بحث می شود و از رفتارهای اکتسابی در روان شناسی اجتماعی. تعریفی که از روان شناسی اجتماعی کرده اند عبارت است از مطالعه فعالیت های فردی که از افراد دیگر متأثر شده است. تاثیر دیگران می تواند به صورت مثبت و یا به صورت منفی باشد. در هر حال در چنین صورتی رفتار فرد علت اجتماعی دارد.

حال اگر اجتماع سالم باشد و فضای اندیشه ها از منطق و عقل و اخلاق متأثر گردد فرد در چنین جامعه ای به صورت مثبت از محیط پیرامون خود تاثیر می پذیرد و همچنین از مصاحبان و همنشینان شایسته که آیات و روایات ابواب مصاحبت بر آن تاکید فراوان دارد و نیز نسبت به سالم سازی محیط و بوجود آمدن فضای مناسب برای رشد فکری و تعالی اخلاقی. و اگر فضای اجتماعی آلوده به جهل، فساد، تعصب، تقلیدهای زیان بار و سایر انحرافات و آفت های فکری باشد، طبیعی است که فرد نیز از چنین فضایی متأثر خواهد بود.

محیط مکه در صدر اسلام محیط کفر، جهل، بت و خرافه پرستی تعصب و فساد و غوغاسالاری بود و تبلیغات در سطح جامعه در این راستا جریان داشت. در چنین اوضاعی اگر فرد می خواست به عقل جمعی توجه کند می بایست همیشه در جها و فساد و خرافه و شرک بماند و از اسارت تقلید جمع و فشار افکار عمومی آزاد نمی شد. لذا پیامبر به لسان قرآن مردم را مخاطب ساخته و گفت من تنها يك موعظه با شما دارم و آن اینکه این اندیشه جمعی را رها سازید و برای خدا بپاییزید و تك تك يا دو به دو به تفکر بپردازید و ببینید که دعوت پیامبرتان از روی جنون نیست و همان گونه که حضرت علی(ع) می فرماید: در طریق هدایت از کمی عده رهپویان حق وحشت نکنند.

به همین دلیل قرآن اکثریت را محکوم می کند و آنان را بی خرد و منحرف می خواند برای اینکه طلسم اکثریت شکسته شود و تاثیر پذیری از جمع بی اعتبار گردد. اینها همه بر اساس اصول روان شناسی اجتماعی است که جداگانه از دیدگاه آیات و روایات به تفصیل آن در جای دیگر خواهیم پرداخت. در نتیجه مقصود این است که در تبلیغات و دعوت رسول اکرم(ص) از اصول روان شناسی فردی و روان شناسی اجتماعی استفاده سرشار شده است.